

КАРЛОС ФУЕНТЕС ЧИСТА ДУША

Превод от испански: Райна Стефанова, 1982

chitanka.info

На Берта Малдонадо

*„Но несъзнателните действия на една
чиста душа са още по-странни от замислите на
порока“*

Реймон Радиге,
„Балът на граф Д’Орже“

Хуан Луис, мисля за теб, когато заемам мястото си в автобуса, който ще ме отведе на летището. Нарочно тръгнах по-рано. Не желая да виждам предварително хората, които ще летят с нас. Този рейс е за полета на Ал Италия до Милано, а едва след един час ще трябва да се качат в автобуса пътниците на Ер Франс за Париж, Ню Йорк и Мексико. Работата е в това, че аз се страхувам, да не би да се разплача, да се разстроя и да направя нещо смешно, а след това да понасям погледи и коментари в продължение на шестнадесет часа. Никой не трябва да узнае нищо. Ти също предпочиташ да бъде така, нали? Винаги ще мисля, че в постъпката ти има нещо тайнствено, че не го направи заради... Не зная защо мисля за тези неща. Нямам право да давам никакви обяснения от твое име. Нито, навярно, от мое. Как мога да знам, Хуан Луис? Как мога да нанеса обида и на двама ни, потвърждавайки или отричайки, че може би в този момент или в продължение на много време — не зная как, нито кога си го решил, може би още в детството ти, защо не? — огорчението, болката, носталгията или надеждата са били твоите мотиви? Студено е. Духа леденият планински вятър, преминаващ като мъртвешки дъх над града и езерото. Закривам половината от лицето си с реверите на палтото, за да задържа топлината на тялото си, макар че автобусът е отоплен и сега потегля плавно — и той увит в собствения си дъх. През един тунел се отдалечаваме от спирката на Корнавен и аз зная, че повече няма да видя езерото и мостовете на Женева, а автобусът излиза на шосето, оставяйки назад спирката, и продължава да се отдалечава от Леман по посока на летището. Минаваме през грозната част на града,

където живеят наемните работници, дошли от Италия, Германия и Франция в този рай, където не падна нито една бомба, където никой не бе изтезаван, убиван или мамен. Самият автобус създава впечатлението за чистота, ред и благополучие, което толкова те учуди още при пристигането ти, и сега, когато бърша с ръка изпотения прозорец и виждам бедняшките къщи, мисля, че въпреки всичко в тях не се живее зле. В крайна сметка Швейцария ни действа доста успокоително, казваше ти в едно от писмата си; губим чувството за крайностите, които в нашата страна са явни и обидни. Хуан Луис, в последното си писмо нямаше нужда да ми казваш — разбирам, без да съм го преживяла, това открай време е обединяващото звено между нас, — че редът във всичко външно: точността на влаковете, лоялността на общуването, предвидливостта в работата и спестяването — докато си жив, изисква вътрешно безредието, което да го компенсира. Смя се, Хуан Луис, размислям се зад гримасата, която се бори против сълзите ми, и всички пътници започват да ме заглеждат и да шепнат помежду си; точно това, което исках да избегна, добре че тези отиват в Милано. Смя се при мисълта, че напусна реда на нашия дом в Мексико, за да тръгнеш към безредието на твоята свобода в Швейцария. Разбираш ли ме? От сигурността в страната на окървавените ножове към анархията в страната на часовниците с кукувички. Не е ли твърде изискано, кажи? Прощавай. Вече мина. Опитвам се да се успокоя при вида на заснежените върхове на Юра, тези главоломни сиви стръмнини, които сега напразно дирят отражението си във водите, бликнали от тях. Ти ми писа, че през лятото езерото е околото на Алпите, отразява ги, но ги и превръща в грамадна, потънала катедрала; казваше, че се гмуркаш в търсене на планините. Знаеш ли, нося писмата ти със себе си? Четох ги в самолета, с който дойдох от Мексико, както и през свободните часове на дните, прекарани в Женева. Сега и на връщане ще ги прочета. Само че през това пътуване ти ме придружаваш.

Толкова сме пътували заедно, Хуан Луис. Още като деца в края на седмицата винаги отивахме в Куернавака, където родителите ми имаха тогава онази къща, потънала в храсти. Научи ме да плувам и да карам велосипед. В събота следобед отивахме с колело до селото и аз опознах всичко през твоя поглед. „Виж, Клаудия, хвърчилата, виж, Клаудия, хиляди птици са накацали по дърветата, виж, Клаудия, сребърните гривни, шапките от Саламанка, лимоновите сладоледи,

зелените статуи, ела, Клаудия, да отидем на виенското колело.“ А за новогодишните празници ни водеха в Акапулко и ти ме събуждаше много рано и ние изтичвахме на плажа Орнос, тъй като знаеше, че край морето това бе най-прекрасният час: само тогава приливът изхвърляше охлювите и октоподите, черните изваяни късове дърво, старите бутилки, и ти и аз събирахме всичко, каквото можехме, макар и да знаехме, че след това няма да ни разрешат да го занесем в Мексико. Толкова много безполезни неща наистина не се събираха в колата. Интересно, че всеки път, когато се помъча да си спомня какъв беше на десет, на тринадесет, на петнадесет години, веднага се сещам за Акапулко. Навярно защото през останалото време всеки от нас ходеше на училище и единствено на брега и като празнувахме прехода от една година в друга, всички часове от деня бяха наши. Там играехме на театър. В замъците от скали, където аз бях пленница на човекоядците, а ти се изкачваше с дървен меч в ръка, крещеше и се биеше с въображаемите чудовища, за да ме освободиш. В пиратските кораби — дървената шлюпка, — където аз, ужасена, очаквах да свърши в морето борбата ти с акулите, които ме заплашваха. В гъстите гори на Пие де ла Куеста, през които вървахме, хванати за ръка, да търсим скритото съкровище, отбелязано в плана, който намерихме в една бутилка. Ти вършеше всичко, като си тананикаше някаква току-що измислена мелодия: драматична, с непрестанна градация. Капитан Сангре, Сандокан, Айвънхоу — всяка авантюра променяше самоличността ти; а аз неизменно бях принцесата в опасност, безименна, винаги напомняща за своя неясен прототип.

Само веднъж между нас се появи пукнатина: когато ти навърши петнадесет години, а аз бях едва на дванадесет и те досрамя да ходиш с мен. Аз не разбрах, понеже не виждах да си се променил: беше си все така строен, силен, загорял, с къдрава кестенява коса, станала червеникава от слънцето. Обаче на следващата година се сблизихме отново и отново тръгнахме заедно, този път не за да събираме миди и да измисляме истории, а за да търсим продължението на деня, който започваше да ни се струва твърде къс, и на нощта, върху която бяха установили забрана и поради това се превръщаше в изкушение за нас и беше олицетворение на възможностите за един новооткрит, встъпителен живот. След вечеря се разхождахме по „скалите“, хванати за ръка, без да говорим, без да поглеждаме към компаниите, които

свиреха на китара край огньовете, нито към двойките, които се целуваха сред камъните. Не беше необходимо да си казваме, че останалите ни причиняваха мъка. Защото не беше необходимо да си казваме, че най-хубавото нещо на света бе да вървим заедно нощем, ръка за ръка, без да продумваме, като безмълвно си предавахме онзи шифър, онази загадка, която между теб и мен никога не стана повод за подигравка или дребнавост. Бяхме сериозни, без да бъдем тържествени, нали? И навярно, без да го разбираме, си оказвахме помощ по начин, който никога не можах да обясня добре, но който имаше нещо общо с горещия пясък под босите ни крака, с тишината на морето нощем, с докосването на бедрата ни по време на разходката, с твоите нови дълги тесни бели панталони, с моята нова червена широка пола — бяхме подменили целия си гардероб и бяхме избегнали шегите, подмятанията и жестокостите на нашите приятели. Знаеш ли, Хуан Луис, колко малко са тези, които са надраснали своите четиринадесет години, тези четиринадесет години, които не бяха като нашите? Геройството е цял живот да останеш четиринадесетгодишен; то е ужасно страшно. Ти го знаеш, тъй като също не можа да го избегнеш. Но колкото повече нашето детство оставаше назад и ти придобиваше опита на твоята възраст, толкова повече искаше да ми избягваш. Затова успях да те разбера след всички ония години, през които ти почти не ми говореше, — но аз те дебнех през прозореца, виждах те да излизаш с разни приятели, да се прибиращ късно, да повръщаш, — когато влязох във Факултета по философия и литература, а ти — в икономическия и един следобед ме потърси, но не у дома, както би било естествено, а във факултета, и ме покани да прием кафе в онова задушно мазе, пълно със студенти.

Погали ме по ръката и каза:

— Прости ми, Клаудия.

Усмихнах се и си помислих, че в миг се връщаха всички моменти от нашето детство, но не за да го продължат, а за да намерят своя завършек, своето странно признание, което в същото време ги заличаваше завинаги.

— За какво? — отвърнах ти аз. — Приятно ми е, че отново разговаряме. Друго не ни трябва. Всеки ден се виждахме, само че така, сякаш единият отсъстваше. Сега ми е приятно, че отново ставаме приятели, както преди.

— Ние сме повече от приятели, Клаудия. Ние сме брат и сестра.

— Да, но нещо не е в ред. Нали виждаш, като брат и сестра се обичахме, докато бяхме деца, а след това дори не си говорехме.

— Ще замина, Клаудия. Вече казах на татко. Не е съгласен. Мисли, че трябва да завърши образованието си. Само че аз имам нужда да замина.

— Къде?

— Получих място чрез ООН в Женева. Там мога да продължа да уча.

— Добре правиш, Хуан Луис.

Каза ми нещо, което вече знаех. Каза ми, че повече не можеш да понасяш публичните домове, ученето наизуст, задължението да бъдеш мъжествен, патриотизма, религията, която служи само на външния свят, липсата на хубави филми, липсата на истински жени на твоята възраст, които биха живели с теб... Произнесе цяла реч, говорейки много тихо на масата в кафенето на Маскаронес.

— Тук не може да се живее. Сериозно ти казвам. Не искам да служа нито на бога, нито на дявола; искам да изгоря всички мостове. А тук човек не може, Клаудия. Ако единственото ти желание е да живееш, то ти си потенциален предател; тук те принуждават да служиш, да взимаш позиция, в тази страна няма свобода да бъдеш това, което си. Не желая да пазя благоприличие. Не искам да бъда учтив, лъжлив, много мъжествен, наконтен, фин и остроумен. Като Мексико няма второ... за щастие. Не искам да ходя повече из публичните домове. След това цял живот трябва да се отнасяш с жените с някаква брутална, господарска сантименталност, тъй като изобщо не си успял да ги разбереш. Не искам.

— А мама какво каза?

— Ще плаче. Няма значение. Тя плаче за всичко, но бързо ѝ минава, нали?

— Ами аз, Хуан Луис?

Усмихна се като дете:

— Ще идваш да ме виждаш, Клаудия, закълни се, че ще идваш при мен!

Не само че дойдох да те видя. Потърсих те, за да те отведа обратно в Мексико. А преди четири години, на прощаване, ти казах само:

— Спомняй си често за мен. Намери начин винаги да бъдеш с мен.

Да, ти ми писа да дойда да те видя; писмата ти са у мен. Беше наел една стая с баня и кухня на най-хубавото място в Женева, на площад Бур-дьо-Фур. Писа, че била на четвъртия етаж, в центъра на старата част на града, откъдето се виждали острите покриви, църковните кули, прозорчетата и тесните капандури, а по-нататък — езерото, което се губело от погледа и достигало до Вевей, Монтрьо и Шийон. Писмата ти бяха изпълнени с радостта от свободата. Трябваше да оправяш леглото си, да метеш, да си приготвяш закуската и да слизаш до близката млекарница. И пиеше по чашка в кафенето на площада. Толкова ми бе говорил за него. Нарича се „Ла Клеманс“, има сенник със зелени и бели ресни и в него се срещат всички хора, с които си струва да общуваш в Женева. Много е тясно — само шест маси, и отсреща — бар, където облечените в черно сервитьорки поднасят касис и към всички се обръщат с „M’sieudame“^[1]. Вчера седнах да изпия едно кафе и погледнах студентите с дълги шалове и студентски шапки, младите индийки с омачкани под зимните палта сарита, дипломатите с розетки на ревера, артистите, които бягат от данъците и се крият в някоя хижа на брега на езерото, младите немкини, чилийки, белгийки, тунизийки, които работят в международните синдикати. Писа, че имало две Женеви. Условният и подреден град, който Стендал сравни с безуханно цвете и който, обитаван от швейцарците, е като завеса на фона на другия — града на пътниците и изгнаниците, чуждия град на случайни срещи, на непосредствени погледи и разговори, който не изисква подчинение на нормите, установени от швейцарците, за да освободят останалите. Когато пристигна тук, беше двацет и три годишен и мога да си представя ентусиазма ти.

„Но стига за това (писа ми). Трябва да ти кажа, че карам курс по френска литература и там се запознах... Клаудия, не мога да ти обясня какво чувствам, а и не се опитвам да го направя, тъй като ти винаги си ме разбирала без думи. Казва се Ирене и да знаеш колко е хубава, умна и симпатична. Тук следва литература и е францужойка; колко странно, тя учи същото, каквото и ти. Навярно затова веднага ми хареса. Ха, ха.“ Мисля, че продължи един месец. Не си спомням, беше преди четири години. „Мари Жозе е доста бърлива, но ми е забавна. В края на седмицата отидохме на разходка в Давос и тя ме направи за смях,

защото е страхотна скиорка, а пък аз не струвам пет пари. Казват, че това трябва да се учи от дете. Признавам, че ми се дърпаше и двамата се върнахме в Женева в понеделник тъй, както бяхме тръгнали в петък, само дето си извих глезена. Не ти ли е смешно?“ След това настъпи пролетта. „Дорис е англичанка и рисува. Струва ми се, че наистина е талантлива. Използваме великденската ваканция, за да отидем във Венген. Казва, че правела любов, за да ѝ заработи подсъзнанието, и скача от леглото и рисува своите gouaches^[2] със снежния връх Юнгфрау насреща. Отваря прозореца, диша дълбоко и рисува гола, а аз треперя от студ. Смее се много и казва, че съм бил тропическо, недоразвито същество и ми поднася кирш, за да се сгрея.“ Дорис ме размиваше една година, докато се виждахте. „Липсва ми нейната веселост, но тя реши, че една година в Швейцария била достатъчна, взе своите кутии и стативи и отиде да живее на остров Микonos. Още по-добре. Забавляваше ме, но жена като Дорис не ми трябва.“ Едната замина за Гърция, друга пристигна от Гърция. „София е най-красивата жена, която съм познавал, кълна ти се. Вече зная, че е съвсем обикновена, но прилича на някоя Кариатида. Макар и не в лошия смисъл. Тя е като статуя, тъй като можеш да я разглеждаш от всички страни — карам я да се върти гола в стаята. Но важното е атмосферата, която я заобикаля, пространството около статуята, разбираш ли? Пространството, което «заема» и благодарение на което може да бъде красива. Тя е с тъмна кожа и с много плътни вежди и утре, Клаудия, отива на Лазурния бряг с един тип, който е страхотно богат. Безутешен, но доволен, твой любещ те брат Хуан Луис.“

И Кристине, Консуело, Сонали, Мари Франс, Ингрид... Всеки път отзивите ставаха все по-кратки и по-безинтересни. Започна да се безпокоиш за работата си и да говориш много за приятелите си, за техните национални особености, за отношенията помежду ви, за темите на конференциите, за заплати, пътувания и дори за пенсии. Не искаше да ми кажеш, че и това място, както всички останали, в края на краищата създаваше своите обикновени условности, сред които ти затъваше в света на интернационалните чиновници. Докато пристигна една картичка с изглед от Монтрьо и писмото ти — в което разказваше за храната в някакъв приказен ресторант и съжеляваше за моето отсъствие, — с два подписа: твоят — една драскулка, и едно

нечетливо, но старателно повторено отдолу с печатни букви име — Клер.

А, да, всичко бе степенувано. Не я представи като другите. Преди всичко писа за новата работа, която щяха да ти възложат. След това, че тя била във връзка със следващата сесия на някакъв съвет. И веднага — че ти харесвало да общуваш с нови приятели, но ти било мъчно за старите. Следваше, че най-трудното било да свикнеш със служителите, които не познавали навиците ти. Най-сетне, че си имал късмет да работиш с колега, който „ти подхождал“, и в следващото писмо: казвала се Клер. А три месеца преди това ми беше изпратил картичката от Монтрьо. Клер, Клер, Клер.

Отговорих ти: „Mon ami Pierrot!“. Няма ли вече да бъдеш искрен с мен? Откога Клер? Искях да узная всичко. Изисквах да зная всичко. Хуан Луис, не бяхме ли най-добрите приятели, преди да сме брат и сестра? Не писа в продължение на два месеца. Тогава пристигна плик, в който имаше снимка. Ти и тя пред висок фонтан и езерото през лятото; ти и тя, облеgnати на парапета. Ръката ти през кръста ѝ. Тя, толкова мила, поставила своята върху саксията с цветя. Но снимката не беше хубава. Трудно бе да се прецени лицето на Клер. Тъничка и усмихната, да, по-слаба от Марина Влади, но със същите гладки дълги руси коси. С ниски обувки. Плетена блуза без ръкави. Деколтирана.

Приех я, без да си обяснявам нищо. Най-напред дойдоха писмата с факти. Тя живееше в пансион на улица „Емил Юнг“. Баща ѝ беше инженер, вдовец и работеше в Ньошател. Ти и Клер ходехте да плувате заедно на плажа. Пиехте чай в „Ла Клеманс“. Гледахте стари френски филми в едно кино на улица „Молар“. В събота вечеряхте в „Пла д'Аржан“ и всеки плащаше сметката си. През седмицата се хранехте в кафенето на „Пале де Насион“. Понякога се качвахте на влака и отивахте във Франция. Факти и имена, имена, имена като в пътеводител: „Ке де Берж“, „Гран Рю“, „Кав а Боб“, „Гар дьо Корнавен“, „Оберж дьо ла Мер Роайом“, „Шампел“, „Булвар де Бастион“.

Последваха разговори. Вкусът на Клер към някои филми, книги, концерти и още повече имена, този порой от съществителни в писмата ти („Drôle de Drame“^[3] и „Les Enfants du Paradis“^[4], Скот Фицджералд и Реймон Радиге, Шуман и Брамс) и след това — Клер каза, Клер смята, Клер има чувството. Героите на Карне изживяват свободата като

срамна конспирация. Фицджералд измисли модите, жестовете и разочарованията, от които продължаваме да черпим. Немският „Реквием“ възхвалява всички осквернени мъртъвци. Да, отговорих ти аз. Почина Ороско, а в „Изящните изкуства“ има голяма ретроспективна изложба на Диего. И още подробности, обясняващи ми всичко, както те помолих.

— Всеки път, когато те слушам, си казвам, че сякаш си даваме сметка за необходимостта от осветяване на всичко, което досега бе осъдено, Хуан Луис; да свалим картите. Кой ни осакати, скъпи мой? Толкова малко време ни остава, за да си върнем всичко, което са ни откраднали. Не, нямам никакви предложения, виждаш ли? Да не правим планове. И аз мисля като Радиге: несъзнателните действия на една чиста душа са още по-странни от замислите на порока.

Какво можех да ти отговоря? Тук всичко си е постарому, Хуан Луис. На татко и мама им е много мъчно, че няма да бъдеш с нас на сребърната им сватба. Татко беше повишен в заместник-председател на Осигурителното и казва, че това е най-хубавият подарък за годишнината. Мама, бедничката, всеки ден измисля все нови болести. Откриха първи телевизионен канал. Аз се готвя за изпитите от трети курс. Мечтая си по мъничко за всичко, което ти преживяваш; представям си, че ще го срещна в книгите. Вчера разказах на Федерико какво правиш, какво гледаш, четеш и слушаш и си помислихме, че след като се дипломираме, бихме могли да дойдем да те видим. Не смяташ ли да се върнеш някой ден? Можеш да използваш следващата ваканция. Нали?

Писа, че близостта на Клер променяла есента. Често сте ходели на разходка в неделя, хванати за ръка, без да говорите; в парковете бил останал някакъв сетен аромат на изгнили зюмбюли, но сега мирисът на изгорена шума ви следвал по време на тези дълги разходки, които ти напомняли за нашите по плажа преди години, защото нито ти, нито Клер сте се решавали да нарушите тишината, макар че толкова много неща ви минавали през ума, за толкова много неща ви напомняли тези загадки на сезоните с разчупени брегове, с допира на жасмина и сухите листа. Накрая — тишината. Клер, Клер — ми писа на мен, — разбрала си всичко. Имам това, което съм имал винаги. Сега мога да го притежавам. Сега те срещам отново, Клер.

В следващото си писмо отново споменах, че с Федерико се готвим заедно за един изпит и че Нова година ще прекараме в Акапулко. Само че го задрасках, преди да ти изпратя писмото. В твоето ти не питаше кой е Федерико, а ако днес сториш това, аз не бих могла да ти отговоря. Когато дойде ваканцията, казах да не ме викат повече на телефона, когато той се обажда; не трябваше да се срещам с него по време на лекциите; отидох в Акапулко сама, с родителите си. Не ти разказах нищо за това. Няколко месеца не ти писах, но твоите писма продължиха да пристигат. През тази зима Клер се премести при теб на улица „Бур-дьо-Фур“. За какво ли да си припомням следващите писма? Тук са, в чантата ми. „Всичко е ново, Клер. Никога не сме били заедно на разсъмване. Преди тези часове не се смятаха, това бе мъртвата част от деня, а сега не бих ги заменил с нищо. Винаги сме живели толкова задружно — по време на разходките, в киното, в ресторантите, на плажа, където измисляхме разни приключения, но винаги живеехме в различни стаи. Знаеш ли какво правех, сам, мислейки за теб? Сега не губя тези часове. По цяла нощ прекарвам, застанал зад теб, с ръце около кръста ти, притиснал гърба ти към гърдите си, в очакване на утрото. Ти вече знаеш и доближаваш лицето си, усмихваш ми се със затворени очи, Клер, а аз отмятам чаршафа, забравям леглото, което ти си затопляла през цялата нощ, и те питам дали не е това, което сме искали винаги, още от началото, когато играехме и ходехме безмълвни, хванати за ръка. Трябваше да си лягаме под един покрив, в нашата собствена къща, нали? Защо не ми пишеш, Клаудия? Обичам те: Хуан Луис.“

Навярно помниш шегите ми. Не беше едно и също да се любиш на плажа или в някой хотел, заобиколен от езера и сняг, и да живееш с някого всеки ден. А пък и работехте на едно и също място. Накрая щяхте да се отегчите. Щеше да изчезне новото. Да се събудате заедно. Наистина не бе кой знае колко приятно. Тя ще те вижда как си миеш зъбите. Ти ще я виждаш как си сваля грима, как се маже с кремове, как си слага жартиерите... Мисля, че постъпи зле, Хуан Луис. Не отиде ли да търсиш независимост? Защо се нагърби с тази тежест? В такъв случай по-добре би сторил да останеш в Мексико. Но, изглежда, е трудно да избягаме от условностите, с които са ни възпитали. Всъщност, макар че не спази формата, ти изпълни всичко, което татко, мама и всички останали бяха очаквали от теб. Стана

подреден мъж. А колко се забавлявахме с Дорис, София и Мари Жозе. Жалко.

Не си писахме година и половина. Моят живот с нищо не се промени. Учението стана до известна степен безполезно, започна да се повтаря. По какъв начин могат „да ти предават“ литература? Щом се докоснах до някои неща, разбрах, че ми допада да „летя“ сама, да чета, да пиша и да уча сама за себе си; само от дисциплинираност продължих да ходя на лекции, защото трябваше да довърша започнатото. Толкова идиотско и дребно ти става, когато продължават да ти обясняват нещо, което вече знаеш, и то по схеми и обобщаващи таблици. Лошо е да си по-напред от преподавателите и те го знаят, но го крият, за да не останат без работа. Едва бяхме започнали да изучаваме Романтизма, а аз вече четях Фирбанк и Ролф, че дори бях открила и Уилям Голдинг. Бях понаплашила малко професорите и единственото ми удовлетворение по онова време бяха похвалите във факултета: Клаудия е обещаваща. Все по-често се затварях в стаята си, подредих я по мой вкус, наредих си книгите, окачих си репродукции, сложих моя грамофон и на мама ѝ омръзна да ме кара да се запознавам с момчета и да ходя да танцувам. Оставиха ме на мира. Малко промених гардероба си, от щампите, които ти знаеш, преминах към бяла блуза и тъмна пола, костюм — нещо, което ме кара да се чувствам малко по-сериозна, по-строга, по-уединена.

Май стигнахме на летището. Въртят се платната на радара и аз преставам да ти говоря. Следващият момент ще бъде неприятен. Пътниците се раздвижват. Вземам си багажа, тоалетната чанта и палтото. Оставам седнала, докато другите слизат. Най-сетне шофьорът ми казва:

— *Nous voilà, mademoiselle, L'avion part dans une demi-heure.*^[5]

Не. Този е друг, този е за Милано. Нагласявам кожената си шапчица и слизам. Студът е влажен и мъглата е скрила планините. Не вали, но във въздуха има милиони разбити и невидими капчици, усещам ги в косите си. Поглаждам русата си гладка коса. Влизам в сградата и се отправям към бюрото на компанията. Казвам името си и чиновникът мълком кимва. Помолва ме да вървя след него. Тръгваме по дълъг, добре осветен коридор, след което излизаме в мразовитата вечер. Минаваме през едно дълго павирано пространство и стигаме до нещо като хангар. Вървя със стиснати юмруци. Служителят не се

опитва да поведе разговор. Върви пред мен доста официално. Влизаме в гардероба. Мирише на влажно дърво, на слама и смола. Има много, добре подредени грамадни сандъци, цилиндри, та дори и едно кученце в клетка, което лае. Твоят сандък е почти затрупан. Служителят ми го посочва, покланяйки се. Докосвам ръба на ковчега и в продължение на няколко минути не отронвам дума. Плачът остава в стомаха ми, но то е също като че ли плача. Чиновникът изчаква и когато сметна, че е уместно ми показва разните документи, решенията и съгласията на полицията, на медицинските власти, мексиканското посолство и авиокомпанията. Помолва ме да подпиша заключителния документ за съгласието ми за транспортиране. Аз го правя и той облизва обратната страна на някакви етикети, които са намазани с лепило, и ги залепва на мястото, откъдето ковчегът се отваря. Подпечатва ги. Отново докосвам сивия капак и ние се връщаме в централната сграда. Служителят измърморва своите съболезнования и се сбогува с мен.

След като уредих документите с компанията и с швейцарските власти, се качвам в ресторанта с пропуска в ръка, сядам и си поръчвам едно кафе. Седнала съм до остъклената врата и виждам как самолетите се появяват и изчезват по пистата. Изгубват се в мъглата или пък излизат от нея, но шумът на моторите ги предшества или ги следва подобно на звънка звезда. Плашат ме. Да, ти знаеш как ужасно ме е страх от тях и не ми се ще да мисля за това пътуване заедно с теб, посред зима; как на всяко летище ще показвам документите с твоето име и разрешителното, че можеш да минеш. Донесят ми кафето и аз го изпивам без захар; добре ми идва. Докато го пия, ръката ми не трепери.

Преди девет седмици отворих плика на първото ти писмо след осемнадесет месеца и изпуснах чашата с кафето върху килима. Бързо клекнах да го изчистя с полата си и след това сложих една плоча, тръгнах из стаята, скръстила ръце, загледана в гърбовете на книгите; дори прочетох няколко стихотворения, бавно, поглаждайки корицата на книгата, сигурна в себе си, далеч от твоето писмо, непознато и скрито в разкъсания плик, който лежеше върху ръчката на едно кресло.

*О, нещастен аз, и вие, мои мили,
весели и мили, щом решеше господ,
пак сте с мен, любими, всички в мойта памет,*

о, нещастен аз, до края, до смъртта ми.

„Скарахме се, разбира се. Тя излиза и затръшва вратата, а аз почти плача от гняв. Опитвам се да правя нещо, но не мога и излизам да я търся. Зная къде е. Отсреща, в «Ла Клеманс», пие и пуши нервно. Слизам по скърцащата стълба, излизам на площада, а тя ме гледа отдалеч и се прави на разсеяна. Минавам през градината и бавно се изкачвам на най-високото място на Бур-дьо-Фур, като докосвам с пръсти железното перило; стигам до кафенето и се настанявам до нея, на един от плетените столове. Седнали сме навън, през лятото кафенето завзема тротоарите и се чува звънът на камбаните на «Сен Пиер». Клер разговаря със сервитьорката. Приказват идиотщини за времето, с отвратителния подигравателен тон на швейцарците. Чакам Клер да загаси цигарата в пепелника и правя същото, за да докосна пръстите ѝ. Поглежда ме. Знаеш ли как, Клаудия? Както ме гледаше ти, покатерена върху скалите на плажа, в очакване да те спася от великана. Трябваше да се преструваш, че не знаеш дали ще дойда да те спася, или да те убия заради твоя тъмничар. Но понякога не можеше да сдържаш смеха си и измислицата мигом пропадеше. Караницата започна заради една небрежност от моя страна. Обвини ме, че съм бил невнимателен и съм ѝ създавал морален проблем. Какво да се прави? Поне да можем да ѝ отговорим веднага, но не, просто се бях затворил в себе си, безмълвен и нацупен, и дори не избегнах това положение, не направих нищо по-умно. Вкъщи имаше книги и плочи, но аз започнах да решавам кръстословици от списанията.

— Трябва да решиш, Хуан Луис, моля те.

— Мисля.

— Не бъди глупав. Не говоря за това. За всичко. Цял живот ли ще класифицираме документи в ООН? Или само изживяваме преходен период, което ще ни позволи да станем нещо повече, нещо, което още не ни е известно? Готова съм на всичко, Хуан Луис, само че не мога сама да вземам решения. Каж ми, че съвместният ни живот и нашата работа са само една авантюра — ще го приема. Каж ми, че тези две неща са постоянни — и с това ще се съглася. Но вече не можем да действваме така, сякаш работата е преходна, а любовта — постоянна, нито пък обратното, разбираш ли?

Как можех да ѝ обясня, Клаудия, че не разбирам нейния проблем? Повярвай ми, седнал там, в «Ла Клеманс», както гледах минаващите младежи на велосипеди и слушах смеховете и шепота на хората около нас, съпроводени от музиката на камбаните на катедралата, повярвай ми, сестричке, прииска ми се да избягам от целия този заобикалящ ме свят, замижах и се затворих в себе си, настроих се в собствения си мрак на някаква загадъчна, умна вълна, изтъних всички нишки на чувствителността си, за да може и най-слабото потрепване на душата да ги раздвижи, напрегнах всичките си възприятия, цялата си прозорливост, натегнах като лък нишката на настоящето, за да прострелям бъдещето и наранявайки го, да го разкрия. Стрелата излетя, но тя нямаше цел. Клаудия, занапред нямаше нищо и цялата тази вътрешна болезнена кула — усещах, че ръцете ми са истинали от напрежение — се рушеше подобно на някой пясъчен град при първия напор на вълните; но не за да изчезне, а за да се върне в океана на така наречената памет, към детството, към игрите, към нашия плаж, към веселието и топлотата, на които всичко друго е само подражание, да ги продължи, да ги слее с плановете за бъдещето и да ги пресъздаде чрез изненадите на настоящето. Да, казах ѝ, че всичко е наред, че ще потърсим по-голям апартамент. Клер ще има дете.“

Самата тя ми изпрати писмо, написано с оня почерк, който бях виждала единствено на пощенската картичка от Монтрьо. „Зная какво сте вие за Хуан Луис, как сте израсли заедно и всичко останало. Имам голямо желание да общувам с вас и съм уверена, че ще бъдем добри приятелки. Вярвайте ми, аз ви познавам. Хуан Луис толкова ми говори за вас, че понякога дори изпитвам ревност. Дано да ви се отдаде възможност някой ден да дойдете да се видим. Хуан Луис направи добра кариера и всички го обичат много. Женева е малък, но приятен град. Привързахме се към града, сигурно разбирате защо, и тук ще уредим живота си. Ще мога да работя още няколко месеца, сега съм само във втория месец. Ваша сестра Клер.“

И нова снимка изпадна от плика. Напълнял си и ми го подчертаваш на гърба: „Доста съм се напompал, сестричке“. И също като татко си оплешивял. А тя е много красива, прилича на портрет от Ботичели: с дълга руса коса и много кокетна баретка. Какво ти стана, Хуан Луис? Когато напусна Мексико, беше хубаво момче. Погледни се. Видял ли си се? Пази диета. Само на двадесет и седем години си, а

изглеждаш на четиридесет. И какво четеш, Хуан Луис, от какво се интересуваш? От кръстословиците? Нямах право да се предаваш, моля те, знаеш, че аз завися от теб, че растем заедно, не можеш да оставаш назад. Обеща, че там ще продължиш образованието си, каза го на баща си. Рутината в работата те уморява. Твоето единствено желание е да се прибереш вкъщи, да четеш вестник и да си събуеш обувките. Не е ли така? Не го казваш, но аз знам, че е така. Недей да се проваляш, моля те. Аз още съм вярна. Пазя живота на нашето детство. За мен е без значение, че си далеч, но трябва да бъдем единни в нещата, които имат стойности; не можем да отстъпим пред изискванията, да бъдем друго, помниш ли, освен любов, интелигентност, младост и мълчание. Искат да ни деформират, да заприличаме на тях, не се съобразяват с нас. Не ставай жертва, Хуан Луис, умолявам те, не забравяй какво ми каза онзи следобед в кафенето на Маскаронес. Щом направиш първата крачка, и всичко е загубено. Връщане няма. Трябваше да покажа писмото на родителите ни. Мама се почувства много зле. Кръвното. Сега е в кардиологията. Надявам се в следващото ми писмо да няма лоши новини. Мисля за теб, помня те, знам, че няма да ме разочароваш.

Пристигнаха две писма. В първото ми казваше, че Клер е абортирала. В следващото, което писа до мама, съобщаваше, че след месец ще се ожениш за Клер. Надяваше се, че всички ще можем да дойдем на сватбата. Помолих мама да ми даде да сложа това писмо при моите. Отделих ги настрана и разгледах почерка ти, за да разбера дали и двете бяха написани от един и същи човек.

„Това бе прибързано решение, Клаудия. Казах й, че още е рано. Млади сме и имаме право да поживеем известно време без задължения. Клер се съгласи. Не знам дали разбра всичко, което й казах, но ти — да, нали?“

„Зная, че обичам това момиче. Тя е добра и се отнасяше към мен с разбиране, а понякога дори я карах да страда. Вие няма да се срамувате, задето искам да й се отплатя. Нейният баща е вдовец, инженер е и живее в Ньошател. Вече е дал съгласието си и ще дойде на сватбата. Дано ти, татко и Клаудия да бъдете с нас. Запознаеш ли се с Клер, ще я обикнеш като мен, мамо.“

Три седмици по-късно Клер се самоуби. Някакъв твой колега ни се обади по телефона и каза, че един следобед поискала разрешение да

излезе от бюрото, боляло я главата, влязла в едно дневно кино, ти си я потърсил вечерта в апартамента, както винаги, чакал си я и след това си тръгнал да я търсиш из града, но не си я намерил: тя умряла в киното, взела веронал, преди да влезе, и седнала сама на първия ред, където никой нямало да я безпокои; звънял си в Ньошател, пак си обикалял улиците, ресторантите и си седял в „Ла Клеманс“, докато затворят. Чак на следващия ден са се обадили от моргата и ти си отишъл да я видиш. Приятелят ти ни каза, че трябва да дойдем при теб, да те накараме да се върнеш в Мексико: бил си полудял от мъка. Казах истината на нашите. Показах им последното ти писмо. Те замълчаха и след това татко каза, че повече няма да те приеме вкъщи. Изкрещя, че си бил престъпник.

Привършвам с кафето и един служител посочва към моето място. Високият мъж с вдигнати ревери на палтото кимва утвърдително и тръгва към мен. За първи път виждам това загоряло лице със сини очи и бяла коса. Иска разрешение да седне до мен и ме пита дали съм твоята сестра. Отговарям му, че да. Казва, че той е бащата на Клер. Не се ръкува с мен. Питам го дали иска едно кафе. Поклаща отрицателно глава и от джоба на палтото си изважда кутия пури. Предлага ми. Казвам, че не пуша. Опитва се да се усмихне и аз си слагам черните очила. Бърка отново в джоба си и изважда някакъв лист. Поставя го, сгънат, върху масата.

— Донесох ви това писмо.

Опитвам се да го попитам с вдигане на вежди.

— Това е вашият подпис. Адресирано е до дъщеря ми. Сутринта, когато го намериха мъртъв в апартамента, беше върху възглавницата на Хуан Луис.

— А, да. Питам се какво ли може да е станало с писмото. Търсих го навсякъде.

— Да. Помислих си, че бихте желали да го запазите. — Сега се усмихва така, сякаш вече ме познава. — Вие сте много цинична. Не се тревожете. За какво? Вече нищо не може да се поправи.

Става, без да се сбогува. Сините очи ме гледат с тъга и съчувствие. Опитвам се да се усмихна и прибирам писмото. Високоговорителят:

— ... le départ de son vol numero 707... Paris, Gander, New York et Mexico... priés de se rendre à la porte numero 5.^[6]

Прибирам нещата си, нагласявам баретката си и слизам към изхода. Взимам в ръце багажа, тоалетната чанта и пропуска между пръстите, но успявам от вратата до стълбичката на самолета да скъсам писмото и да хвърля късчетата на студения вятър, на мъглата, която може би ще ги отнесе до езерото, където се гмуркаше ти, Хуан Луис, в търсене на един мираж.

[1] Слято произнасяне на „господине“ и „госпожо“ (фр.). — Б.пр.

↑

[2] Картини, изработени с гваш (фр.). — Б.пр. ↑

[3] „Смешна драма“ (фр.). — Б.пр. ↑

[4] „Децата на рая“ (фр.). — Б.пр. ↑

[5] Пристигнахме, госпожице. Самолетът излита след половин час (фр.). — Б.пр. ↑

[6] ... пътниците за полет 707... Париж, Гандър, Ню Йорк и Мексико... се умоляват да се явят на гише №5. — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.